

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava,
obitelji i socijalne politike

**Izvješće o provedbi Nacionalnog plana za prava djece u Republici Hrvatskoj za
razdoblje od 2022. do 2024. godine, za 2023. godinu**

Naziv nositelja izrade:
Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike

Svibanj, 2024.

Sadržaj

Kratice.....	2
Uvod	3
Izješće o provedbi posebnih ciljeva	4
Posebni cilj: 1. Suzbijanje diskriminacije i socijalne isključenosti djece	4
Posebni cilj: 2. Zaštita djece od svih oblika nasilja	13
Posebni cilj: 3. Sudjelovanje djece u odlučivanju na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.....	16
Posebni cilj: 4. Sustavna potpora za djecu u digitalnom okruženju.....	24
Posebni cilj: 5. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe u postupcima koji se odnose na djecu	25
Zaključak	27

Kratice

AZOO - Agencija za odgoj i obrazovanje

CPS - Centar za posebno skrbništvo

CZSS - Centar za socijalnu skrb

HASS – Hrvatski akademski sportski savez

HOO – Hrvatski olimpijski odbor

HPO – Hrvatski paraolimpijski odbor

HSSG - Hrvatski sportski savez gluhih

HŠSS - Hrvatski školski sportski savez

HZJZ - Hrvatski zavod za javno zdravstvo

HZSR - Hrvatski zavod za socijalni rad

MIZ – Ministarstvo zdravstva

MPU – Ministarstvo pravosuđa i uprave

MPT – međupredmetne teme

MROSP – Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike

MUP – Ministarstvo unutarnjih poslova

MZO – Ministarstvo znanosti i obrazovanja

Nacionalni plan - Nacionalni plan za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2022.do 2026. godine

NN – Narodne novine, službeni list Republike Hrvatske

OC - Obiteljski centar

OCD – organizacija civilnog društva

OŠ - osnovna škola

RH – Republika Hrvatska

Savez DND - Savez društava „Naša djeca“ Hrvatske

SŠ – srednja škola

UN – Ujedinjeni narodi

Uvod

Vlada Republike Hrvatske je 12. svibnja 2022. donijela Odluku o donošenju *Nacionalnog plana za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2022.do 2026. godine* i *Akcijskog plana za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2022.-2024. godine*, od kada je započela provedba ovih dokumenta, kao srednjoročnih akata strateškog planiranja.

Nacionalni plan za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2022.do 2026. godine (dalje: *Nacionalni plan*) u skladu je s *Nacionalnom razvojnom strategijom 2030*, kao hijerarhijski najvišim aktom strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj, *EU Strategijom za prava djeteta 2021.-2024.* te *UN Agendom 2030*, čime se pridonosi ostvarenju nacionalnog, europskog i međunarodnog strateškog okvira usmjerenog na prava djece.

Ovo je drugo izvješće o provedbi *Nacionalnog plana* i mjera pripadajućeg *Akcijskog plana za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2022. do 2024. godine*. Izvješće o provedbi *Nacionalnog plana*, za 2023. godinu obuhvaća ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda za svaki posebni cilj te opis napretka u provedbi svakog posebnog cilja i mjere predviđene svakim pojedinim ciljem. Postavljeno je 12 pokazatelja ishoda koji su uvršteni u *Biblioteku pokazatelja* te se učinkovitost kreiranih mjera i njihovog provođenja mjeri u odnosu na postavljene ciljne vrijednosti, uključujući i u odnosu na pokazatelje rezultata mjera. U okviru postavljenih posebnih ciljeva kreirane su 24 mjere za provedbu posebnih ciljeva.

Tijela državne uprave nositelji provedbe postavljenih mjera su: Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike (dalje: MROSP), Ministarstvo znanosti i obrazovanja (dalje: MZO), Ministarstvo unutarnjih poslova (dalje: MUP), Ministarstvo zdravstva (dalje: MiZ); Ministarstvo turizma i sporta (dalje: MINTS) te Ministarstvo pravosuđa i uprave (dalje: MPU).

Europska komisija je, kao dodatak *Strategiji za prava djece 2021.-2024.*, donijela *Preporuke o uspostavi europskog jamstva za djecu*, oslanjajući se na preporuku na području siromaštva djece *Ulaganje u djecu — suzbijanje kruga deprivacije (European Child Guarantee)*. U svrhu provedbe jamstva u programskom razdoblju 2021.-2027. državama članicama je stavila na raspolaganje dodatna sredstva u okviru Europskog socijalnog fonda Plus (ESF+). Ističe se kako je MROSP stručni nositelj izrade *Nacionalnog akcijskog plana za provedbu preporuke Vijeća Europske Unije o uspostavi europskog jamstva za djecu* (dalje: Nacionalni akcijski plan), kao međusektorskog dokumenta, koji je izrađen temeljem dubinske analize koju je proveo UNICEF Hrvatska te preporuka iz EU jamstva. *Nacionalni akcijski plan* obuhvaća mjere i aktivnosti usmjerene djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti s ciljem osiguranja pristupa ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, pristupa i podrške u osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju, pristupa kvalitetnoj prehrani, dostupnosti

zdravstvenim i socijalnim uslugama u zajednici te primjerenom stanovanju. Na nacionalnoj razini *Nacionalni akcijski plan* predstavlja doprinos realizaciji *Nacionalnog plana*, osobito njegovom Posebnom cilju *Suzbijanje diskriminacije i socijalne isključenosti*.

Izvješće o provedbi posebnih ciljeva

Posebni cilj: 1. Suzbijanje diskriminacije i socijalne isključenosti djece

Nositelj provedbe: MZO, MROSP, MUP, MiZ, MINTS

1.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početa vrijednost	Ciljana vrijednost	Ostvarena vrijednost, godina podatka
OI. 02.3.72. Broj polaznika u razvijenim specijaliziranim programima edukacija za stručnjake koji rade s djecom radi zaštite mentalnog zdravlja djece	0	1600	2295-MZO; MROSP-0; MiZ-2300
OI.02.3.73 Broj djece uključene u sportske aktivnosti	50 000	50 000	2 500 - MZO, 55 000 - HŠSS
OI. 02.3.74. Broj obitelji kojima je pružena podrška kod podizanja djece u otežanim okolnostima	2500	2580	5529 – MROSP (OC)

U okviru Posebnog cilja 1. Suzbijanje diskriminacije i socijalne isključenosti djece, predviđene su sljedeće mjere: 1. Unaprjeđenje znanja o mentalnom zdravlju djece kod svih relevantnih dionika stručnjaka u sustavima odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi; 2. Uvođenje tema iz područja mentalno-zdravstvene pismenosti u sustavu odgoja i obrazovanja; 3. Unaprjeđenje rada timova za psihološke krizne intervencije; 4. Uključivanje djece u sportsko rekreativne programe i aktivnosti; 5. Unaprjeđenje kvalitete života djece kroz sportske aktivnosti; 6. Podrška roditeljstvu u obiteljima u riziku; 7. Poticanje županija, općina i gradova na osnivanje Vijeća za prevenciju kriminaliteta.

1.2. Opis napretka u provedbi Posebnog cilja 1

U okviru *Mjere 1. Unaprjeđenje znanja o mentalnom zdravlju djece kod svih relevantnih dionika stručnjaka u sustavima odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi*, osim u sustavu odgoja i

obrazovanja, edukacije su provedene i u sustavu zdravstva¹. Tijekom 2023. nastavljena je provedba programa *PoMoZi Da*, kojeg u sklopu Nacionalnog programa promicanja zdravlja *Živjeti zdravo*² Hrvatski zavod za javno zdravstvo (dalje: HZJZ) provodi od 2019. Uz financijsku podršku Ureda UNICEF-a za Hrvatsku do rujna 2024., tijekom 2023. provedeno je ukupno: 16 edukacija napredne razine *PoMoZi Da* programa (trodnevna edukacija) koju je završilo 287 odgojno-obrazovnih djelatnika čime je pokrivenost obrazovnih ustanova educiranim djelatnicima proširena za dodatnih 112 osnovnih škola, 66 srednjih škola te 10 ostalih ustanova. Edukativni program *PoMoZi Da* pruža skup osnovnih znanja i vještina koji odgojno-obrazovnim djelatnicima u njihovom svakodnevnom radu mogu olakšati prepoznavanje problema mentalnoga zdravlja učenika, ali i olakšati pristupanje i pružanje potrebne podrške učeniku s problemom te poticanje na traženje stručne pomoći. Iznimno je važno što ranije prepoznati probleme mentalnoga zdravlja djece i mladih kako bi se spriječilo pogoršanje u kasnijoj dobi ili kako bi, bez obzira na probleme, uz stručnu pomoć i vodstvo očuvali dobro mentalno zdravlje. Ovim programom ulaže se u stvaranje podržavajuće školske okoline u kojoj su odrasli važan dio očuvanja i zaštite mentalnog zdravlja učenika i učenica.

Provedbu programa koordinira HZJZ, a na lokalnim razinama provode ga zavodi za javno zdravstvo u županijama i Gradu Zagrebu. Razvoj programa i prve godine provedbe do 2023. sufinanciran je sredstvima Europskog socijalnog fonda u sklopu projekta *Živjeti zdravo*. Program ima osnovnu razinu kojoj imaju pristup svi odgojno-obrazovni djelatnici iz osnovnih i srednjih škola Republike Hrvatske (dalje: RH) preko CARNET Loomen sustava za učenje na daljinu, uz podršku Agencije za odgoj i obrazovanje (dalje: AZOO). Osnovnu razinu edukacije mentalno-zdravstvene pismenosti u 2023. završilo je 775 odgojno-obrazovnih djelatnika. U 2023. započela je provedba i dodatnih radionica napredne plus razine vezano uz temu tugovanja i konzumacije alkohola kod mladih te je dvije edukacije napredne plus razine završilo 25 polaznika.

Nadalje, u 2023. održane su tri edukacije edukatora koje je završio 21 polaznik, a čime je ostvaren cilj da svaka županija u RH ima educirana barem dva edukatora što ukupno iznosi 56 edukatora programa *PoMoZi Da* u RH. Edukatori programa *PoMoZi Da* su primarno stručnjaci za mentalno zdravlje djece i mladih iz mreže zavoda za javno zdravstvo, a u manjem broju županija i stručnjaci iz sustava odgoja i obrazovanja (stručni suradnici iz osnovnih i srednjih škola). Također, održane su dvije dodatne edukacije edukatora programa *PoMoZi Da* na temu: *Psihološka prva pomoć djeci i mladima utemeljena na znanjima o samoozljeđivanju i samoubojstvima kod djece i mladih* (55 sudionika - edukatora) i na temu *Psihološka prva pomoć djeci i mladima utemeljena na znanjima o traumi* (55

¹ Planirane edukacije nisu provedene za stručnjake koji rade s djecom radi zaštite mentalnog zdravlja djece u sustavu socijalne skrbi (edukacije su pripremljene te je proveden postupak javne nabave, a njihovo provođenje planira se u narednom razdoblju).

² <https://zivjetizdravo.eu/category/mentalno-zdravlje/>

sudionika - edukatora). Na taj način su edukatori *PoMoZi Da* programa osnaženi za kvalitetnije provođenje trodnevnih i dodatnih jednodnevnih radionica napredne plus razine.

Povodom obilježavanja Europskog tjedna mentalnog zdravlja u prostorijama HZJZ-a, 16. svibnja 2023., održana je Edukacija za novinare i javne djelatnike na temu kako odgovorno izvještavati o samoubojstvu. HZJZ je 11. listopada 2023. održao edukaciju *Jačanje roditeljskih kompetencija u očuvanju mentalnog zdravlja*. Obje edukacije polazilo je 25 polaznika.

U organizaciji HZJZ-a, AZOO-a i Gradskog ureda za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Grada Zagreba, uz podršku MZO-a i MiZ-a, održani su 27. veljače 2023. u Rijeci, 8. ožujka 2023. u Osijeku, 13. ožujka 2023. u Splitu i 17. ožujka 2023. u Zagrebu, stručni skupovi o mentalnom zdravlju djece i mladih za stručne suradnike škola. Na skupovima su izlagali renomirani stručnjaci na ovom području sa ciljem jačanja kapaciteta stručnih suradnika škola za rano prepoznavanje i prevenciju rizika u mentalnom zdravlju učenika. Na navedenim stručnim skupovima sudjelovalo je približno 300 polaznika. Ujedno, 14. prosinca 2023., u Zagrebu, organiziran je međuzupanijski stručni skup *Edukacija odgojno-obrazovnih djelatnika o prevenciji ovisnosti zbog uporabe energetskih pića, nikotinskih vrećica, e-cigareta i novih duhanskih proizvoda u osnovnim i srednjim školama*, na kojemu je sudjelovalo približno 200 polaznika.

U cilju zaštite mentalnog zdravlja djece u kontekstu prevencije ovisnosti kontinuirano se provode preventivne intervencije na univerzalnoj, selektivnoj i indiciranoj razini, kao i strategije okruženja koje uključuju mjere prevencije usmjerene na mijenjanje kulturnih, socijalnih i ekonomskih čimbenika u okruženju koji mogu poticati na uporabu sredstava ovisnosti. Dosadašnji napori usmjereni su na unaprjeđenje kvalitete te razvijanje znanstveno utemeljenih preventivnih programa. Godišnje se provodi oko 300 programa prevencije ovisnosti od čega većina u okviru odgojno-obrazovnog sustava. *Minimalni standardi prevencije ovisnosti za djecu i mlade u odgojno-obrazovnom sustavu* doneseni su 2017., a čiju provedbu i superviziju osigurava MZO u skladu sa svojim djelokrugom, u suradnji s AZOO-om. Cilj ovoga dokumenta je osiguranje dosljednog i kontinuiranog provođenja programa prevencije u svim odgojno-obrazovnim ustanovama te poboljšanje kvalitete, održivosti i učinkovitosti preventivnih intervencija koje se provode u sklopu odgojno-obrazovnoga sustava prema preporukama utemeljenim na dokazima.

HZJZ svake godine organizira edukacije na temu *Univerzalnog preventivnog kurikuluma (EUPC) i standarda kvalitete u području prevencije korištenja sredstava ovisnosti*. Edukacije su namijenjene donositeljima odluka i kreatorima politika. Cilj je poticanje primjene i prihvaćanja učinkovitih

suvremenih preventivnih pristupa u Europi, te podizanje razina kompetencija o znanstveno utemeljenoj prevenciji i standardima kvalitetne prevencije.

Također, provode se i edukacije iz područja prevencije ovisnosti - *Razvoj programa u području problema ovisnosti u skladu s Europskim standardima za kvalitetnu prevenciju zlouporabe droga* (eng. *European Drug Prevention Quality Standards - EDPQS*) za predstavnike Službi za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti županijskih zavoda za javno zdravstvo, predstavnike udruga i terapijskih zajednica, te za djelatnike odgojno-obrazovnih ustanova. Edukacije su namijenjene stručnjacima koji izrađuju i provode preventivne projekte, među ostalim, i za mlade i projekte pružanja podrške obitelji u odnosu na rizična ponašanja vezana za ovisnosti i zaštitu mentalnog zdravlja.

U 2023. održana je jedna edukacija na temu *Univerzalni preventivni kurikulum (EUPC) i standardi kvalitete u području prevencije korištenja sredstava ovisnosti (EDPQS)* u Zagrebu i dvije regionalne edukacije iz područja prevencije ovisnosti *Razvoj programa u području problema ovisnosti* koje su u skladu s Europskim standardima za kvalitetnu prevenciju zlouporabe droga. Pored navedenog, u organizaciji HZJZ, održan je i stručni skup na temu *Prevencija ovisnosti* na kojem su sudjelovali i stručnjaci iz zdravstvenog i odgojno-obrazovnog sustava te udruga koji rade s djecom.

Također, održane su i edukacije za podršku stručnjacima koji rade s djecom s općim ciljem smanjenja pojavnosti eksperimentiranja i konzumiranja legalnih i ilegalnih sredstava ovisnosti te razvoja bihevioralnih ovisnosti. U cilju učinkovitije provedbe psihosocijalnog tretmana održan je 2. studenoga 2023. u Zagrebu Okrugli stol na temu *Međusektorska suradnja i umrežavanje u provedbi programa tretmana ovisnosti o kockanju i alkoholu* te 14. prosinca 2023. također u Zagrebu, Okrugli stol na temu *Multidisciplinarni pristup u pružanju potpore obiteljima s problemom ovisnosti*.

Tijekom 2023. nastavilo se sa provedbom Projekta *Implementacija i evaluacija preventivnog programa Imam stav – Zagrebački prsten* te *Implementacija i evaluacija preventivnog programa Imam stav u Istarskoj županiji*, a riječ je o univerzalnom programu prevencije uporabe alkohola, cigareta i droga u školskom okruženju, koji se provodi u suradnji HZJZ, AZOO, MZO i Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U svrhu nastavka provedbe preventivnog programa *Imam stav*, u školama su organizirane edukacije za razrednike 6. razreda i stručne suradnike, 23. - 25. kolovoza 2023. u Pazinu i 30. kolovoza 2023. - 1. rujna 2023. u Stubičkim Toplicama.

Održano je i osam edukacija namijenjenih stručnjacima koji rade s djecom na temu standarda kvalitete u području prevencije ovisnosti i provedbe psihosocijalnih intervencija, u okviru kojih je bilo ukupno 200 polaznika.

U odnosu na Mjeru 1. Unaprjeđenje znanja o mentalnom zdravlju djece kod svih relevantnih dionika stručnjaka u sustavima odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi utrošeno je 80.232,26 eura s HZJZ, Aktivnosti A884001 - Administracija i upravljanje te 53.825,85 eura s HZJZ, Aktivnosti, A884004 - Administracija i upravljanje (iz evidencijskih prihoda), odnosno ukupno 134.058,11 eura.

Kroz Mjeru 2. teme zaštite i očuvanja mentalnog zdravlja, psihološke otpornosti i mentalnozdravstvene pismenosti u sustavu odgoja i obrazovanja bile su uključene u 19 stručnih skupova u organizaciji AZOO-a, uz 2.295 sudionika: *Djeca s problemima u ponašanju ili "zločesta" djeca?*, 6 trosatnih modula (na daljinu); konferencija *Interdisciplinarnost kao resurs - sinergija i suradnja stručnjaka za otpornije i održivo društvo* (Vodice); *Pitanja na koja tražimo odgovore, odgovori stručnjaka, 1. modul* (online); *za odgojitelje u ustanovama ranog predškolskog odgoja i obrazovanja te za učitelje razredne nastave - Edukacija za provedbu evaluiranih preventivnih programa, program RESCUR: na valovima (Tuheljske Toplice)*; *za učitelje predmetne nastave edukacija za provedbu evaluiranih preventivnih programa: Program Lions quest-Vještine za adolescenciju (Tuheljske Toplice)*; *Za nastavnike u srednjoj školi Edukacija za provedbu evaluiranih preventivnih programa: program SNEP – prevencija seksualnog zlostavljanja (Tuheljske Toplice)*; *Edukacija za provedbu evaluiranih preventivnih programa, 1. modul (Pula)*; *Edukacija za provedbu evaluiranih preventivnih programa, 2. modul (Pula)*; *Pitanja na koja tražimo odgovore, odgovori stručnjaka, 2. modul (Zagreb, online)*; *Implementacija preventivnog programa Imam stav (Pazin)*; *Izazovi rada s djecom 21. stoljeća (Vodice)*, konferencija *Kriza mentalnog zdravlja: Djeca i mladi 2030.?! (Opatija)*; *Pitanja na koja tražimo odgovore, odgovori stručnjaka, 3. modul (online)*; *Socijalna pedagogija: siguran koncept u nesigurnim okolnostima (Zagreb, hibridno)*; *Školski psiholozi - horizonti snage (Zagreb)*; *Edukacija o mentalnom zdravlju djece i mladih (Osijek)*; *Edukacija o mentalnom zdravlju djece i mladih (Zagreb)*; *Izazovi u radu stručnih suradnika psihologa i nastavnika psihologije (Split)*; *Samoozljeđivanje, suicidalne misli i ponašanja učenika - smjernice i hodogrami postupanja (Zagreb)*. Uz navedeno, teme su bile implementirane i u skupove na županijskim stručnim vijećima koje ovdje nisu iskazivane jer se evidencija vodi na drugačiji od načina prikazanog u ovom Izvješću.

U odnosu na Mjeru 2. AZOO je za ovo područje edukacija utrošio 25.000 eura, Aktivnost A767022, Stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika u sustavu osnovnog i srednjeg školstva.

Kroz Mjeru 3. Unaprjeđenje rada timova za psihološke krizne intervencije provedene su 23 psihološke krizne intervencije u sustavu odgoja i obrazovanja zbog problema mentalnog zdravlja. Škole su po

zahtjevu pokrenule postupanje Tima za krizne intervencije te je u Školu poslan Tim u svrhu pružanja podrške i pomoći te sažimanja traumatskog događaja. Na području RH, po regijama, raspoređeno je 9 Timova za psihološke krizne intervencije. MZO je Timove za psihološke krizne intervencije financirao u iznosu od 26.003,85 eura (Aktivnost, A577016 Prevencija nasilja i ovisnosti).

U svrhu provedbe *Mjere 4: Uključivanje djece u sportsko rekreativne programe i aktivnosti*, MINTS je dao suglasnost na Program javnih potreba u sportu na državnoj razini za 2023., kojeg je proveo Hrvatski školski sportski savez (dalje: HŠSS) kroz programe:

1. Zdravstveno usmjerene tjelesne aktivnosti učenika;
2. Državna prvenstva školskih sportskih društava;
3. Uključivanje učenika s invaliditetom u sustav školskog sporta;
4. Edukacijski programi;
5. Uključivanje učenika koji ne sudjeluju u natjecanjima.

Zdravstveno usmjerene tjelesne aktivnosti učenika odnose se na programe *Univerzalna sportska škola*, *Vježbaonica*, *Sportski praznici* i *Univerzalna sportska škola za djecu s teškoćama*. Program *Univerzalna sportska škola* namijenjen je učenicima od prvoga do četvrtoga razreda osnovne škole (dalje: OŠ), a na njega se nadovezuje program *Vježbaonica* kao nadogradnja za rad sa učenicima viših razreda OŠ i srednjoškolcima, a ima za cilj uključiti što veći broj učenika u sportske aktivnosti s posebnim naglaskom na neaktivnu djecu koja nemaju naviku bavljenja tjelesnim vježbanjem odnosno stvaranja navike svakodnevnoga tjelesnog vježbanja. Program *Sportski praznici* je besplatan ljetni sportski program koji se provodi na 84 lokacije u RH. Kroz pilot-projekt proveden je 2021. kao odgovor na epidemiološku situaciju u RH i svijetu koja je uvelike ograničila mogućnost rekreacije i bavljenja sportom za djecu. Shvaćajući koliko je za djecu ključno da se redovito i sustavno bave sportom, HŠSS je htio stvoriti prostor i uvjete za ljetne sportske aktivnosti te okupiti kineziologe hrvatskih škola u stvaranje programa i provođenju tih aktivnosti.

Državna prvenstva školskih sportskih društava odnose se na program *Državno prvenstvo školskih sportskih društava - za učenike 5. i 6. razreda OŠ* koji uključuje poluzavršna i završna natjecanja. Državna prvenstva školskih sportskih društava - za učenike 5. i 6. razreda OŠ održana su u rukometu, futsalu, košarci, odbojci, mini nogometu, graničaru i atletici. Državna prvenstva školskih sportskih društava - za učenike 7. i 8. razreda OŠ te od 1. do 4. razreda srednje škole održano je u hrvanju, sportskom plesu, gimnastici, badmintonu, odbojci, atletici, rukometu, stolnom tenisu, futsalu i košarci. Pravo nastupa na *Državnom prvenstvu za učenike s intelektualnim teškoćama* imaju sva školska sportska društva redovnih osnovnih i srednjih škola u kojima se učenici s teškoćama školuju u redovnim razredima ili pridruženim posebnim razredima i oni učenici s teškoćama koji se obrazuju u posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama RH prema Pravilniku o osnovnoškolskom i

srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama Ministarstva znanosti i obrazovanja³, koji prema Orijentacijskoj listi oštećenja spadaju u grupu 5. Intelektualne teškoće⁴. Natjecanja na Državnom prvenstvu za učenike s intelektualnim teškoćama su organizirana u pet sportova (atletika, plivanje, stolni tenis, štafetna igra i pikado).

Edukacijski programi uključuju programe kao što su *Vrtim zdravi film*, *Volontiranje u školskom sportu*, *Edukacija o Fair Play-u i ne nasilju na sportskim igralištima*. Glavni cilj projekta *Vrtim zdravi film* je educirati učenike sedmih razreda OŠ o važnosti pravilne prehrane te bavljenju svakodnevnom tjelesnom aktivnošću. Program *Volontiranje u školskom sportu* ima cilj uključiti što veći broj učenika u volontiranje putem školskog sporta. Poseban naglasak programa *Edukacija o Fair Play-u i ne nasilju na sportskim igralištima* je na edukaciji o prevenciji nasilja na sportskim terenima i igralištima.

Uključivanje učenika koji ne sudjeluju u natjecanjima obuhvaća program kao što je *Igram, Pišem, Lajkam*, koji za cilj ima omogućiti više znanja o sportskom novinarstvu i izvještavanju o školskom sportu.

Univerzalni sportski program, projekt je Hrvatskog sportskog saveza gluhih (dalje: HSSG), kojem je cilj okupiti gluhu djecu i poticati najmlađe na bavljenje sportom. Programi plivanja i atletike bili su predviđeni za svu djecu i mlade s oštećenjem sluha od 8 do 18 godina, dok je *Univerzalna sportska škola* namijenjena za djecu od 4 do 8 godina. Za navedeni program, HSSG utrošio je sredstva u iznosu od 129.856,13 eura⁵.

Za navedene programe koje provodi HŠSS, a uključuju djecu u sportsko rekreativne aktivnosti, u 2023. ukupno su utrošena sredstva u iznosu od 2.463.525,91 eura⁶ (MINTS, Aktivnost A916002 Programi javnih potreba u sportu na državnoj razini koje provode HOO, HPO, HSSG, HASS i HŠSS).

Kroz *Mjeru 5. Unaprjeđenje kvalitete života djece kroz sportske aktivnosti* u 2023. financirana su 23 sportska kluba i udruge koji su dobili poticaj za uključivanja sve većeg broja djece u aktivnosti bavljenja sportom, s ukupnim iznosom 348.992,13 eura (MZO, Aktivnost A577130 - Poticaji udrugama za izvaninstitucionalni odgoj i obrazovanje djece i mladih).

U odnosu na *Mjeru 6. Podrška roditeljstvu u obiteljima u riziku*, u sustavu socijalne skrbi, područni uredi Obiteljskog centra (dalje: OC) provodili su verificirane programe podrške roditeljstvu u riziku, od kojih je najzastupljeniji program *Rastimo zajedno*, koji obuhvaća više različitih programa usmjerenih pojedinim skupinama roditelja: *Rastimo zajedno* - roditelji djece predškolske dobi s ciljem

³ Narodne novine, br. 24/15

⁴ čl.5., čl.6., čl.7., čl.8. i čl. 9.

⁵ Izvor podataka: Izvješće o izvršenju programa javnih potreba i financijsko izvješće Hrvatskog školskog sportskog saveza za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. godine

⁶ Izvor podataka: Izvješće o izvršenju programa javnih potreba i financijsko izvješće Hrvatskog školskog sportskog saveza za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. godine

učenja o roditeljstvu i dubljeg povezivanja s vlastitom djecom/podrška roditeljima u ispunjavanju njihovih roditeljskih odgovornosti te promicanje osobnog rasta i razvoja, kompetentnosti i roditelja i djeteta; *Rastimo zajedno u novoj obitelji* – podrška posvojiteljskim obiteljima; *Rastimo zajedno online* - roditelji koji odgajaju djecu u zahtjevnim uvjetima roditeljstva radi stjecanja novih znanja i vještina; *Rastimo zajedno i dalje* - razvedeni očevi koji prolaze kroz visokokonfliktni razvod i imaju poteškoće u ostvarivanju osobnih odnosa s djecom; *Rastimo zajedno i mi* - rad s roditeljima koji podižu djecu u otežanim okolnostima roditeljstva. U 2023. u područnim uredima OC-a ukupno je provedeno 42 programa, u kojem je sudjelovao 971 korisnik.

Kako je sustav socijalne skrbi reformiran osnivanjem Hrvatskog zavoda za socijalni rad (dalje: HZSR) i OC-a, nužno se promijenio i način evidencije usluga. Naime do reforme većina usluga koje su obiteljski centri pružali kao dio bivših centara za socijalnu skrb (dalje: CZSS) bile su evidentirane kao usluge CZSS-a, a edukacijski i drugi programi su bili jedina specifičnost obiteljskih centara te ih se za potrebe ovog izvješća jedino i pratilo izdvojeno. Svi podatci o korisnicima i pruženim socijalnim uslugama te ostalim uslugama iz čl. 187. st. 1. i 2. Zakona o socijalnoj skrbi⁷, koje sada provodi OC, prikazani su kroz kategorije razloga dolaska korisnika, a prikazan broj korisnika odnosi se na nacionalnu razinu.

Razlozi dolaska	Broj korisnika
Problemi /poremećaj u ponašanju djece i mladih	948
Izvršavanje posebnih obaveza maloljetnika u pretpripremnom postupku	135
Narušeni odnosi roditelja i djece	395
Teškoće u komunikaciji među članovima obitelji	503
Pitanja vezana uz posvojenje i udomiteljstvo	344
Teškoće i pitanja vezana uz odgoj i roditeljstvo	1.425
Savjetovanje roditelja prije pokretanja postupka razvoda braka	53
Obiteljska medijacija	990
Sukobi i nesuradno roditeljstvo nakon razvoda braka	442
Nasilje u obitelji	169
Nasilje među partnerima	35
Nasilje nad djecom	45
Nasilje među djecom i mladima	45
Ukupno	5.529

Tablica 1. Obiteljski centar – podaci po kategorijama razloga dolaska

Sa svrhom jačanja međuresorne suradnje na području prevencije kaznenih djela kroz zajednički i koordinirani rad cijele zajednice provodi se *Mjera 7. Poticanje županija, općina i gradova na osnivanje Vijeća za prevenciju kriminaliteta*. Krajem 2023. godine na području RH djelovalo je ukupno 247

⁷ Narodne novine, br. 18/22, 46/22, 119/22, 71/23, 156/23

Vijeća za prevenciju kriminaliteta (dalje: Vijeća), dok je krajem 2022. djelovalo ukupno 248 Vijeća uz napomenu da tijekom 2023. nije bilo novoosnovanih Vijeća unatoč naporima koje je MUP uložilo u poticanje lokalnih vlasti na osnivanje novih.

Provedba svih prikazanih mjera u okviru ovog posebnog cilja pridonijela je pozitivnim pomacima u promatranom izvještajnom razdoblju. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda koje se odnose na broj polaznika u razvijenim specijaliziranim programima edukacija za stručnjake koji rade s djecom radi zaštite mentalnog zdravlja djece prelaze očekivane ciljne vrijednosti čime se bitno utječe na destigmatizaciju, prepoznavanje, pravovremeno djelovanje i očuvanje mentalnog zdravlja djece. Ukupno je educirano 4595 djelatnika u sustavima zdravstva i odgoja i obrazovanja što je značajno više od očekivane ciljne vrijednosti 1600 polaznika edukacija.

Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda na razini ukupnog broja djece uključene u sportske aktivnosti prelaze očekivane vrijednosti što ukazuje na kvalitetu i dobru pokrivenost programa sportskih aktivnosti namijenjenih svoj djeci. Ukupno je 57 500 djece bilo uključeno u sportske aktivnosti kroz spomenute programe u odnosu na očekivanih 50 000.

Također, ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda koji ukazuje na broj obitelji kojima je pružena podrška kod podizanja djece u otežanim okolnostima prelaze očekivane ciljne vrijednosti što se može pripisati provedenim reformama sustava, boljoj vidljivosti i povećanoj dostupnosti socijalnih usluga podrške u roditeljstvu. Ukupno je pružena podrška u odnosu na 5529 korisnika što obuhvaća više od dvostrukog broja očekivanih ciljnih vrijednosti korisnika (2580).

Posebni cilj: 2. Zaštita djece od svih oblika nasilja

Nositelj provedbe: MROSP, ustanove socijalne skrbi, MZO, MUP

2.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost	Ostvarena vrijednost, godina podatka
OI. 02.3.75. Broj djece kojoj su povrijeđena njihova prava kaznenim djelom na štetu djeteta	4256	4150	5928 - MUP
OI. 02.3.76. Broj prijavljene djece zbog vršnjačkog nasilja CZSS	1600	1635	1155 - MUP

U okviru posebnog cilja 2. Zaštita djece od svih oblika nasilja predviđene su sljedeće mjere: - 1. Podrška djeci žrtvama i svjedocima kaznenih djela; 2. Podrška djeci žrtvama obiteljskog nasilja; 3. Edukacija učenika osnovnih i srednjih škola s ciljem sprečavanja nasilja među mladima, nasilja prema ženama i nasilja u obitelji; 4. Podrška djeci žrtvama i počiniteljima međuvršnjačkog nasilja; 5. Prevencija govora mržnje kod djece; 6. Jačanje i promicanje sigurnosti djece u zajednici u okviru prevencije protupravnih i drugih društveno neprihvatljivih ponašanja prema djeci pripadnicima romske nacionalne manjine kroz senzibilizaciju, informiranje, podizanje svijesti o pojavnim oblicima, samozaštitu kao i osnaživanje u cilju prijavljivanja protupravnih oblika ponašanja; 7. Prevencija zlorabe i ovisnosti o alkoholu, drogama i kocki; 8. Provođenje programa radi postizanja učinkovitosti prevencije nasilja na potresom pogođenom području.

2.2. Opis napretka u provedbi Posebnog cilja 2

Područni uredi HZSR-a u 2023. evidentirali su ukupno 7.359 prijava zbog povreda prava djeteta (evidencije prijava po područnim uredima sukladno odredbama čl. 132. st.1. Obiteljskog zakona⁸). Povreda osobnih prava podrazumijeva osobito tjelesno ili mentalno nasilje, spolnu zlorabu, zanemarivanje ili nehajno postupanje, zlostavljanje ili izrabljivanje djeteta, izloženost djeteta nasilju u obitelji. Sukladno st. 2. ovog čl., HZSR je dužan odmah po primitku prijave ispitati slučaj i poduzeti mjere za zaštitu djetetovih prava te o tome obavijestiti podnositelja prijave.

Prema podacima MUP-a u 2023, ukupno je evidentirano 1.148 djece oštećene prekršajima nasilja u obitelji. Podrška za djecu žrtve nasilja u obitelji osigurava se prvenstveno kroz stručnu podršku u

⁸ Narodne novine, br. 103/15, 98/19, 47/20, 49/23, 156/23

okviru područnih ureda HZSR-a, a dodatno i kroz programe ili individualnu podršku koju OC pruža djeci i njihovim obiteljima, putem organizacija civilnog društva (dalje: OCD) ili upućivanjem u zdravstvenu ustanovu (*Mjera 2. Podrška djeci žrtvama obiteljskog nasilja – Broj djece žrtava obiteljskog nasilja – Broj pruženih pomoći djeci žrtvama obiteljskog nasilja*). Uslijed transformacije sustava socijalne skrbi potrebne su intervencije u odnosu na način prikupljanja i usklađivanje podataka kroz različite ustanove koji pružaju psihosocijalnu i drugu vrstu podrške djeci odnosno određenim kategorijama djece. U odnosu na dijete žrtvu nasilja u obitelji stručni djelatnici područnih ureda HZSR-a poduzimaju, ovisno o okolnostima u kojima se dijete trenutno nalazi, niz aktivnosti, primjerice, provode inicijalni razgovor, psihosocijalno savjetovanje te sukladno zakonu, poduzimaju različite mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta (mjera stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu, žurna mjera izdvajanja i smještaja djeteta izvan obitelji i dr.).

Nadalje, MUP kontinuirano u suradnji s drugim relevantnim dionicima provodi velik broj različitih preventivno-edukativnih predavanja te javnih manifestacija kojima su učenici educirani na različite teme od kojih su najzastupljenije edukacije učenika osnovnih i srednjih škola koje imaju za cilj spriječiti nasilje među mladima, nasilje prema ženama i nasilje u obitelji. U cilju provedbe *Mjere 3. Edukacija učenika osnovnih i srednjih škola s ciljem sprečavanja nasilja među mladima, nasilja prema ženama i nasilja u obitelji* u 2023. održano je 785 edukacija, s ukupnim brojem od 25 984 educiranih učenika.

U cilju provedbe Mjere 4. Podrška djeci žrtvama i počiniteljima međuvršnjačkog nasilja u organizaciji AZOO održano je 7 specijaliziranih edukacija s temama prevencije nasilja u kojima je sudjelovalo 370 učitelja i stručnih suradnika i oko 7.400 učenika. Educirani učitelji su znanja internalizirali te educirali i veći broj učenika. Svaka osnovna i srednja škola ima obvezu izrade školske preventivne strategije koja obuhvaća preventivne programe i aktivnosti usmjerene prevenciji svih oblika neprihvatljivih ponašanja, uključujući nasilje. AZOO sustavno implementira preventivne programe utemeljene na dokazima na način da je osposobljen veći broj trenera/edukatora za pojedine programe. Na taj način su programi dostupni u lokalnoj zajednici te se implementiraju na razini jedne ili više škola. U provedbi Mjere 4 utrošeno je 7.032 eura (MZO, Aktivnost A767022, Stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika).

Također, u organizaciji MUP-a provedeni su programi prevencije govora mržnje s ciljem senzibilizacije i edukacije potencijalnih vulnerabilnih skupina te senzibilizacija građana o važnosti

reakcije društva u pogledu eliminacije govora mržnje. U okviru *Mjere 5. Prevencija govora mržnje kod djece*, održano je 15 javnih manifestacija te 500 edukativnih programa u kojima je sudjelovalo 42963 učenika.

Nadalje, MUP je proveo preventivno-edukativne programe u suradnji s odgojno-obrazovnim ustanovama i Roma-mentorima u cilju osnaživanja socijalne uključenosti manjinskih društvenih skupina u društvenu zajednicu, s naglaskom na dijalog i poštivanje kulturoloških sličnosti i različitosti kroz kulturu tolerancije, nenasilja i nediskriminacije i sprječavanja svih oblika mržnje. U cilju provedbe *Mjere 6. Jačanje i promicanje sigurnosti djece u zajednici u okviru prevencije protupravnih i drugih društveno neprihvatljivih ponašanja prema djeci pripadnicima romske nacionalne manjine, kroz senzibilizaciju, informiranje, podizanje svijesti o pojavnim oblicima, samozaštitu kao i osnaživanje u cilju prijavljivanja protupravnih oblika ponašanja* educirano je 9112 učenika kroz 291 provedenu edukaciju.

Isto tako, u suradnji s odgojno-obrazovnim ustanovama provedena su i preventivno-edukativna predavanja usmjerena na prevenciju zlouporabe i ovisnosti o alkoholu, drogama i kocki dok su na potresom pogođenom području provedeni programi prevencije s ciljem senzibilizacije i edukacije potencijalnih vulnerabilnih skupina te senzibilizacije građana o važnosti reakcije na sve oblike nasilja. Tako je, u cilju provedbe *Mjere 7. Prevencija zlouporabe i ovisnosti o alkoholu*, održano 1354 edukacija s ovim temama u okviru kojih je educiran 42 751 učenik, a u cilju provedbe *Mjere 8. Provođenje programa radi postizanja učinkovitosti prevencije nasilja na potresom pogođenom području*, educirano je 5816 učenika, kroz 201 održanu edukaciju.

Sredstva namijenjena mjerama koje provodi MUP osigurana su u okviru redovne djelatnosti, Aktivnosti A553131 Administracija i upravljanje (rashodi se ne mogu specificirati).

Prema podacima MUP-a u 2023. evidentirano je ukupno 5928 djece kojoj su povrijeđena njihova prava kaznenim djelom na štetu djeteta te je razvidno kako ovaj pokazatelj ishoda prelazi očekivane vrijednosti. U promatranom razdoblju, u više zemalja EU-a i šire, primijećen je globalni trend povećanja viktimizacije djece, a time i povrede djetetovih prava. Navedeni trend povećanja povezuje se s općenitom eskalacijom svih oblika nasilja nad djecom kojima se ostvaruju obilježja kaznenih djela, većom osviještenošću građana i žrtava o potrebi prijavljivanja viktimizacije/povrede djetetovih prava policiji, kao i pojačanim mjerama koje je policija u RH tijekom 2023. provodila u cilju razotkrivanja događaja i okolnosti u kojima su ugrožena djetetova prava i interesi, uključujući i mjere kojima je cilj bio veće zadiranje u tamnu brojku kriminaliteta kroz kaznenopravnu zaštitu djece. MUP prati pojavnost međuvršnjačkog nasilja, među ostalim, i kroz statističke pokazatelje kaznenih djela koja su osobe

mlađe od 21 godine počinile na štetu djece mlađe od 18 godina. Ovakvih kaznenih djela evidentirano je 1155 u 2023. odnosno manje od očekivane ciljne vrijednosti pokazatelja ishoda što se može pripisati provedbi niza ciljanih programa i intervencija. O svakom slučaju međuvršnjačkog nasilja s obilježjima kaznenih djela nadležne policijske postaje pisanim putem obavještavaju područne urede HZSR. Prema podacima MUP-a, ukupno je evidentirano 1285 djece žrtava vršnjačkog nasilja. Sagledavanje uzroka međuvršnjačkog nasilja predmet je operativnih analiza MUP-a temeljenih na praćenju pojave.

Posebni cilj: 3. Sudjelovanje djece u odlučivanju na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini

Nositelj provedbe: MROSP, MZO

3.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost	Ostvarena vrijednost, godina podatka
OI. 02.3.77. Broj polaznika u razvijenim specijaliziranim programima edukacija za stručnjake u odgojno-obrazovnom sustavu o važnosti dječje participacije	0	800	932-MZO
OI. 02.3.78. Broj kreiranih procedura za uključivanje djece u razvoj i donošenje javnih dokumenata	0	1	1 - MROSP
OI. 02.3.79. Broj dječjih gradskih vijeća	40	60	62 - MROSP

U okviru posebnog cilja 3. Sudjelovanje djece u odlučivanju na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, predviđene su sljedeće mjere: 1. Organizacija edukacija za stručnjake u sustavu odgoja i obrazovanja o važnosti participacije djece; 2. Kreiranje procedura za uključivanje djece u razvoj i donošenje javnih dokumenata na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini; 3. Poticanje gradova na osnivanje i djelovanje dječjih vijeća; 4. Poticanje dječje participacije u djelovanju Vijeća korisnika kod pružatelja socijalne usluge smještaja za djecu i Vijeća udomljene djece i mladih.

3.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 3

U svim školama oformljena su vijeća učenika koja imaju svoju ulogu i svoje nadležnosti, čime se povećava sudjelovanje djece u odlučivanju u školama. Kroz ova vijeća, djeca se uključuju u procese u

kojima mogu izraziti svoje mišljenje. Također, tema participacije djece implementirana je, neposredno ili posredno, u veći broj edukacija odgojno-obrazovnih djelatnika koji rade s djecom i stručne skupove koje provodi AZOO. Također, tema je bila uključena i u skupove u organizaciji županijskih stručnih vijeća za građanski odgoj i obrazovanje (dalje: GOO). Ukupno je bila zastupljena u 27 stručnih skupova u organizaciji AZOO-a i županijskih stručnih vijeća (dalje: ŽSV) za građanski odgoj i obrazovanje u kojima je sudjelovalo 932 odgojno-obrazovna djelatnika koji su novostečena znanja implementirali u svoj redovni rad:

- 1) Državni stručni skup iz GOO u korelaciji s međupredmetnim temama (dalje: MPT): Provedba metode Projekt građanin – razvijanje učeničkih kompetencija za rješavanje problema u zajednici, Zagreb, 5. siječnja 2023., 35 sudionika
- 2) ŽSV za GOO u korelaciji s ostalim MPT za Grad Zagreb, tema - Provedba metode Projekt građanin-razvijanje učeničkih kompetencija za rješavanje problema u zajednici; Predstavljanje materijala Vijeća Europe „Živjeti demokraciju“ u kontekstu provedbe MPT teme GOO, 29. kolovoza 2023., Zagreb, 17 sudionika
- 3) ŽSV za GOO u korelaciji s drugim MPT za SŠ Međimurske županije; teme - Postupanja prilikom ozljeda kod djece, primjer dobre prakse: "Može zeleno?", primjer dobre prakse: Provedba metode simuliranih suđenja za srednje škole, Radionica - Projekt građanin, Analiza evaluacija s prethodnih skupova i dogovor o radu sljedeće školske godine, 5. srpnja 2023., Donja Dubrava, 51 sudionik
- 4) ŽSV Varaždinske županije za GOO u povezanosti s ostalim MPT; teme- Međunarodni dan ljudskih prava, Znanjem protiv mržnje – predstavljanje projekta (primjer dobre prakse), Zdravlje i projekt građanin (primjer dobre prakse), Zaboravljena ploča planinarskoga grada (primjer dobre prakse), Organizacija školske i županijske smotre Projekt građanin, Projekt građanin – radionica, 31. siječnja 2023., Varaždin, 28 sudionika
- 5) ŽSV za GOO i MPT za Zagrebačku županiju; Projekt građanin, radionički oblik; 23. veljače 2023., Kerestinec, 15 sudionika
- 6) ŽSV za GOO za Grad Zagreb; Tema: Projekt građanin, 8. 11. 2023., Zagreb, 24 sudionika
- 7) ŽSV za GOO za Dubrovačko-neretvansku županiju; Tema: Provedba metode Projekt građanin u osnovnim i srednjim školama, 30. listopada 2023., Metković, 8 sudionika
- 8) ŽSV za GOO u korelaciji s GOO za OŠ-e Osječko-baranjske županije: Ljudsko-pravna dimenzija- Ljudska prava i novi svijet, Politički sustavi u staroj Grčkoj, Ljudska prava i novi svijet, Opis sustava na primjerima iz nastave predmeta Povijest u povezanosti s Građanskim odgojem i obrazovanjem, Kvalitetno vođenje e-Dnevnika, Izvješće sa županijske Smotre projekata iz područja GOO u

- povezanosti s drugim MPT – Projekt građanin, 30. ožujka 2023., Osijek, Prosvjetno-kulturni centar Mađara u RH, 28 sudionika
- 9) ŽSV za GOO u korelaciji s MPT odgoj i obrazovanje kao izborni predmet, Potencijalno daroviti učenici-suvremeni izazovi škole, Mobing na radnom mjestu, Projekt građanin, 18. svibnja 2023., Osijek, Prosvjetno-kulturni centar Mađara u RH, 17 sudionika
- 10) ŽSV za GOO u korelaciji s drugim MPT Virovitičko-podravske županije: Projekt Građanin; Različite teme, metode i oblici rada u sklopu Građanskog odgoja i obrazovanja, održano 31. listopada 2023. u SŠ Marka Marulića Slatina, 16 sudionika
- 11) ŽSV za GOO i MPT - Zadar, Projekt građanin - metodologija, Priprema mentora za županijsku smotru, 23. ožujka 2023., 20 sudionika
- 12) ŽSV za GOO u korelaciji s MPT za OŠ Krapinsko-zagorske županije, UPS! Metode za rješavanje problemnih situacija; Sva lica emocija, prikaz učeničkog projekta Osnovne škole Đure Prejca Desinić po modelu Projekt građanin, 28. ožujka 2023., Sveti Križ Začretje, 47 sudionika
- 13) ŽSV za GOO u korelaciji s MPT za OŠ Krapinsko-zagorske županije, Inteliktualni alati za uključivanje učenika u nastavni proces i omogućavanje učenja koje se lako pamti, a teško zaboravlja; Fíco i Točka, naši kućni prijatelji, učenički projekt po modelu Projekt građanin Osnovne škole Ksaver Šandor Gjalski Zabok, Mihaela Mihovilić, 14. studenoga 2023., Sveti Križ Začretje, 31 sudionik
- 14) ŽSV za GOO za Grad Zagreb; Tema: Provedba metode Projekt građanin – razvijanje učeničkih kompetencija za rješavanje problema u zajednici, 20. ožujka 2023., OŠ Grigora Viteza, 13 sudionika
- 15) ŽSV za GOO za Grad Zagreb; Tema: Projekt građanin – iskustva sudionika i primjeri dobre prakse, 14. studenog 2023., Zagreb, 9 sudionika
- 16) ŽSV za GOO za OŠ i SŠ Međimurske županije: Celijakija – edukacija od malih nogu, Godine su ipak važne-150 godina školstva, Radom do uspjeha!, Mentalno zdravlje, Kreativne pauze u nastavi, Financiranje projekata, 11. županijska smotra -Projekt građanin, 23. siječnja 2023., Čakovec, 39 sudionika
- 17) ŽSV za GOO u korelaciji s drugim MPT za OŠ Međimurske županije; Mentalno zdravlje, Vještine učenika i tržište rada, Inteligencija, Metoda Projekt građanin, 14. studenog 2023., Čakovec, 35 sudionika
- 18) ŽSV za GOO u korelaciji s drugim MPT Međimurske županije – Metoda Projekt građanin, radionica - PO POZIVU, 12. prosinca 2023. Čakovec, 14 sudionika
- 19) ŽSV za Građanski odgoj i obrazovanje u korelaciji s MPT za SŠ Osječko-baranjske županije, Ljudsko-pravna dimenzija, Projekt građanin, Osijek, 11. prosinca 2023., 14 sudionika
- 20) ŽSV nastavnika GOO-a u korelaciji s drugim MPT Krapinsko-zagorske županije – Metoda Projekt građanin, 21. prosinca 2023., Bedekovčina, 15 sudionika

- 21) 2. ŽSV iz područja GOO za Zagrebačku i Karlovačku županiju – Metoda Projekt građanin, 27. prosinca 2023., Sveta Nedjelja, 26 sudionika
- 22) Projekti iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo Vlade Republike, 23. 3. 2023., Slavonski Brod, 63 sudionika
- 23) Projekti iz područja Nacionalnoga programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo Vlade Republike Hrvatske – regionalna smotra za područje Bjelovarsko-bilogorske, Koprivničko-križevačke, Međimurske i Varaždinske županije, 12. travnja 2023., Bjelovar, 61 sudionik
- 24) Projekti iz područja Nacionalnoga programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo Vlade Republike Hrvatske – regionalna smotra za područje Karlovačke, Sisačko-moslavačke, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije, 17. travnja 2023., Brdovec, 55 sudionika
- 25) Projekti iz područja Nacionalnoga programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo Vlade Republike Hrvatske – regionalna smotra za područje Grada Zagreba, 24. travnja 2023., Zagreb, 46 sudionika
- 26) Projekti iz područja Nacionalnoga programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo Vlade Republike Hrvatske – regionalna smotra za područje Zadarske, Šibensko-kninske, Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije, 5. 5. 2023., Šibenik, 65 sudionika
- 27) Dvodnevna državna smotra projekata u području Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo Vlade Republike Hrvatske, 18. svibnja 2023., Zagreb, 86 sudionika
- Sa aktivnosti A767022 – Stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika u sustavu odgoja i obrazovanja, AZOO je ukupno utrošio 3.500,00 eura.

Također, valja istaknuti Državnu smotru projekata iz građanskog odgoja i obrazovanja i drugih MPT – Projekt građanin u školskoj godini 2022./2023.

Nakon provedenih školskih i županijskih smotri održana je državna razina motre 20. svibnja 2023. u OŠ Grigora Viteza u Zagrebu. Na državnoj razini natjecanja/smotre sudjelovalo je 288 učenika i 72 mentora: sa 27 projekata OŠ razredna nastava, 25 projekata OŠ predmetna nastava i 20 projekata srednje škole.

Neke od tema i ciljevi projekata kojima su se učenici bavili bili su: zdravlje – kako pozitivno utjecati na fizičko i mentalno zdravlje djece, kako naučiti praktične vještine korisne u životu, stjecanje znanja o uzrocima i posljedicama klimatskih promjena, poticanje učenika na odgovorno ponašanje prema okolišu i preuzimanje aktivne uloge u promicanju zaštite okoliša u obitelji, školi i lokalnoj sredini, shvaćanje važnosti razvrstavanja otpada i recikliranja u svakodnevnom životu, promicanje aktivnog uključivanja učenika u donošenje osobnih odluka vezanih za klimu i održivost, prihvaćanje različitosti,

održivi razvoj - utjecaj ljudi na vlastito zdravlje brigom o biljkama, pravilno odvajanje staklenog otpada te kako na kreativan način iskoristiti staklenke u domaćinstvu, važnosti poznavanja i očuvanja industrijske baštine, njezino populariziranje u školi i lokalnoj zajednici, održivo gospodarstvo i zaštita okoliša, promicanje dobrih međuljudskih odnosa koji su utemeljeni na poštovanju i toleranciji drugih, kako smanjiti otpad od hrane i podizati svijest o važnosti smanjenja otpada od hrane, razvoj financijske pismenosti kod djece školske dobi upoznavanjem eura i zajedničkim učenjem, kako ispravno upravljati novcem na dobrobit školske, lokalne i šire društvene zajednice, pravilna i primjerena uporaba i snalaženje na društvenim mrežama, odgovorno i sigurno korištenje digitalnih medija, poticanje uljudne komunikacije na društvenim mrežama, odgovorno i racionalno trošenje prirodnih resursa (biljaka) i njihov utjecaj u sprječavanju ili liječenju bolesti, odgovorno rukovođenje financijama kućanstva, razvoj kod učenika govorne kompetencije, komunikacijskih vještina, samopoštovanja i upravljanja emocijama, aktivno provođenje velikog odmora i međusobno druženje učenika bez mobitela te razvijanje zajedništva i tolerancije, pravilna prehrana učenika, briga o vlastitom okolišu škole, unapređivanje brige za kućne ljubimce, pravila ponašanja na dječjem igralištu, kako potaknuti zanimanje za stvaranje originalnih predmeta iz okoliša, inkluzija učenika s teškoćama, iskorištavanje školskog dvorišta u svrhu sportske aktivnosti, potaknuti smanjenje otpada od hrane, izgradnja parka za pse, sigurnost u prometu, unaprijediti status djece čiji su roditelji zatvorenici, kako se učenici informiraju o pitanjima koja su važna za njihovo školovanje i život u zajednici te na koje sve načine dolaze do informacija, sigurnost u prometu, osmišljavanje i provođenje akcija za promicanje rodne ravnopravnosti u svim aspektima života, vrednote ustavnog poretka RH i dr⁹.

Cilj Smotre bio je omogućiti učenicima osnovnih i srednjih škola stjecanje građanske kompetencije, praktičnog političkog obrazovanja usmjerenog na razvoj dobrobiti društvene zajednice, razvoj poduzetnosti, i ostalih ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje, kao i participacije u društvenoj zajednici.

Programske teme na razini osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja odnose se na prepoznavanje i rješavanje manjih, ali važnih problema društvene zajednice: odabir problema kojim će se razred ili skupina baviti po demokratskoj proceduri, istraživanje problema podjelom zaduženja grupama i pojedincima, dokumentiranje, pretraživanje medija, informacija putem interneta, znanstvenih izvora, anketiranje ili razgovor sa stručnjacima za problem koji se istražuje, predlaganje rješenja kroz grupni rad, utvrđivanje jakih i slabih strana predloženih rješenja, oblikovanje glavne politike za rješavanje problema i alternativnih politika, izrada plana provedbe, provedba rješenja problema u suradnji s učiteljima / nastavnicima, roditeljima, stručnjacima, predstavnicima lokalne

⁹ Na e-stranici Agencije za odgoj i obrazovanje objavljen je zbornik smotre:
<https://www.azoo.hr/natjecanja-i-smotre-arhiva/zbornik-smotra-projekata-2023-iz-gradanskog-odgoja-i-obrazovanja/>

zajednice, osiguranje medijskog praćenja projektnog procesa, ostvareni rezultati, osvrt na stečeno iskustvo.

Projektna nastava ostvaruje se kroz najmanje sedam koraka kako bi se očuvala demokratska procedura rješavanja problema, ali i svi procesni dijelovi projekta. Znanje projektnog planiranja učenici će trebati kasnije u područjima svojeg profesionalnog i građanskog života. Takvo učenje namijenjeno je učenicima razredne nastave i predmetne nastave osnovnih škola te učenicima srednjih škola.

Rad na projektu uključuje interdisciplinarni pristup u oblikovanju sata kao što su: čitanje, diskusija, pisanje, istraživanje činjenica, obrada anketnih upitnika, rješavanje problema u malim skupinama, socijalno učenje, učenje kako učiti, poduzetništvo, tehnike suradničkog učenja, igra uloga, proučavanje zakona i Ustava RH-a, pisanje dopisa, molbi, kontaktiranje s osobama iz javnog života i predstavnicima vlasti, javni nastup itd.

Učenici u suradnji s roditeljima i učiteljima izabiru problem, sustavno ga istražuju, dokumentiraju i oblikuju plan rješavanja problema. U ostvarivanju projekta uspostavlja se suradnja s roditeljima, stručnjacima, predstavnicima vlasti, medija, ljudima iz lokalne zajednice u čiju nadležnost spada rješavanje problema. Također, učenici stječu mogućnost da u tijeku rješavanja problema koriste sva svoja znanja koja su stekli iz drugih predmeta – povijesti, hrvatskog, stranog jezika, zemljopisa, matematike i tako dalje. U pravilu dožive uspjeh u javnosti sa svojim rješenjem problema jer nadležna tijela najčešće ostanu bez argumenata odbijanja i neprihvatanja budući da su učenici unaprijed sve dobro osmislili i pripremili odgovore na moguća odbijanja i odlaganja i to ne samo verbalno već i dokumentarno u obliku dokumentacijske mape, a također su dobro izučili sve odgovarajuće propise. To mogu biti prijedlozi da se postavi semafor na prometnici kojom prelaze do škole radi njihove sigurnosti i zaštite, da se uskladi red vožnje javnog prijevoza ako su đaci putnici kako ne bi morali dugo čekati na prijevoz, postavljanje kontejnera da se ne zagađuje okoliš škole, uređenje igrališta itd. Važno je istaknuti da učenici ne iniciraju rješavanje problema već dolaze s gotovim prijedlogom izvedbe. Doživljaj uspjeha u ovom području prenosi se na bolje učenje u drugim predmetima. Doživljeni uspjeh je izvor motivacije: smanjuje se osjećaj bespomoćnosti, jača se samopouzdanje, poboljšava se odnos prema sebi i prema školi te se destruktivna, buntovnička energija mladih kroz ovakvo smisleno i svrhovito praktično učenje pretvara u pozitivnu, konstruktivnu snagu.

Ukupno je za provedbu državne smotre u 2023. utrošeno 16.000,00 eura (MZO, Aktivnosti A 733032 Izvannastavne aktivnosti u osnovnim i srednjim školama-natjecanje)

Prema Akcijskom planu za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2024. godine, jedna od mjera za provedbu ovog cilja (*Mjera 2.*) odnosi se na kreiranje procedura za uključivanje djece u razvoj i donošenje javnih dokumenata na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. MROSP

je krajem 2022., pokrenuo izradu dokumenta *Smjernice za kreiranje procedura za uključivanje djece u donošenje javnih dokumenata na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini*, koji je dovršen u studenom 2023. Dokument je, u listopadu 2023., autorica predstavila i doradila u suradnji s predstavnicima djece na interaktivnoj radionici/predstavljanju *Analize relevantnih aspekata dječje participacije i Procedura (Smjernica)*, a nakon dovršetka dokument je predstavljen, u prosincu 2023., na 4. sjednici Vijeća za djecu održanoj u organizaciji MROSP-a te u okviru *Programa tematskog i svečanog savjetovanja Gradovi i općine-prijatelji djece* u organizaciji *Saveza društava Naša djeca Hrvatske* i pod pokroviteljstvom MROSP-a. Smjernice su namijenjene prvenstveno predstavnicima donositelja odluka i vlasti na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini koji su zainteresirani za uključivanje djece u razvoj i donošenje javnih dokumenata. Također, mogu biti korisne i za organizacije koje rade s djecom (u državnom i civilnom sektoru), odnosno one organizacije koje aktivno promiču i potiču dječju participaciju te koje imaju aktivna dječja predstavnička tijela. Koristan su materijal i za sve zainteresirane za dječju participaciju, posebno u okviru obrazovanja u području dječjih participativnih prava, ali i samoj djeci koja se žele aktivnije uključiti i djelovati na razini organizacija i zajednica u kojima žive, posebno u vidu poticanja dječjih inicijativa i akcija. U svrhu izrade dokumenta utrošen je iznos od 2.521,73 eura (MROSP, Aktivnost A653006 Afirmacija prava i zaštita djece), dok je u svrhu organizacije interaktivne radionice utrošen iznos od 1.053,75 eura (MROSP, Aktivnost A854006 Administracija i upravljanje).

Nadalje, MROSP je u prosincu 2022., u cilju provedbe programa *Sudjelovanje djece u odlučivanju na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i EU razini kao dio mjere Poticanje gradova i općina na osnivanje i djelovanje Dječjih vijeća (Mjera 3.)*, sklopio Ugovor o izravnoj dodjeli financijskih sredstava sa Savezom društava „Naša djeca“ Hrvatske (dalje: Savez DND) za provedbu aktivnosti u 2023., za što je ukupno utrošeno 37.344,25 eura (MROSP, Aktivnost A653006 Afirmacija prava i zaštite djece).

Savez DND kroz program *Sudjelovanje djece u odlučivanju na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i EU razini* kao dio mjere *Poticanje gradova i općina na osnivanje i djelovanje Dječjih vijeća* ostvaruje glavne ciljeve Operativnog plana aktivnosti za 2023., a to je jačanje uloge i dobrog modela djece i odraslih za ostvarivanje aktivne dječje participacije u RH. Ukupno je od početne vrijednosti od 40 aktivnih Dječjih vijeća i foruma u gradovima i općinama, registrirano 62 (od planirane vrijednosti 60), što pokazuje interes gradova i općina na pokretanje participativnih programa i projekata s djecom, budući da je osim davanja podrške djeci i mentorima u Dječjim gradskim i općinskim vijećima i forumima, Savez DND planirao i realizirao aktivnosti u koje su uključivali djecu i odrasle, prije svega predstavnike djece i predstavnike odraslih (koordinatore iz gradova i općina u programu *Gradovi i općine-prijatelji djece* i koordinatore iz *Županija-prijatelja djece*, zatim predstavnike lokalnih,

regionalnih vlasti i državnih tijela, promovirali i zagovarali dječja prava i važnost aktivne dječje participacije kroz nagrade za djecu, natječaje za Naj-projekte djece u lokalnim zajednicama, kao i organizirali tematske panele djece i odraslih, izložbe za promociju dječjih prava, a djeca članovi NEF mreže¹⁰ (kojom koordinira DND Opatija) sudjelovala su u različitim domaćim i EU istraživanjima i anketama, kao što je *Europa kakvu djeca žele*. Osim toga, u novu metodologiju za ocjenjivanje gradova i općina za dodjelu statusa Grad/Općina-prijatelj djece integrirano je novo područje Participacija djece, čime se potiču gradovi i općine na osnivanje i djelovanje Dječjih vijeća i foruma, kao primjera dobre prakse predstavničkih dječjih tijela u dijalogu među djecom i odraslima, kao i u uključivanje djece u procese odlučivanja o onim pitanjima koja se tiču djece.

U odnosu na provedbu *Mjere 4. Poticanje dječje participacije u djelovanju Vijeća korisnika kod pružatelja socijalne usluge smještaja za djecu i Vijeća udomljene djece i mladih* ističe se kako u ukupno 31-oj ustanovi socijalne skrbi odnosno domovima za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi i odgojnim domovima djeluje ukupno 126 vijeća korisnika s ukupno aktivnih 1.325 djece i mladih.

Od listopada 2022. na dalje, provode se aktivnosti na osnivanju *Vijeća udomljene djece i mladih*, u područnim uredima HZSR-a u sjedištu županije. Na području županijske službe Koprivničko-križevačke županije djeluju ukupno četiri Vijeća udomljene djece i mladih. Početkom 2024. osnovano je još jedno Vijeće udomljene djece i mladih na području županijske službe Međimurske županije (u kojima djeluje ukupno 31 dijete), a u 2024. u pripremi je i osnivanje još dva Vijeća na području županijskih službi Karlovačke i Osječko-baranjske županije. U odnosu na osnivanje Vijeća udomljene djece i mladih postoje određene zapreke i ograničenja koja su objektivne prirode u smislu nejednake geografske rasprostranjenosti udomiteljskih obitelji, ali i okolnosti da je u pojedinim područnim uredima HZSR-a tek u postupku ustrojavanje Timova za udomiteljstvo. Druge zapreke o kojima izvještavaju područni uredi su, primjerice, disperziranost udomiteljskih obitelji na ruralnom području i loša prometna povezanost, mali broj djece koja se nalaze u udomiteljskim obiteljima, niska kronološka dob djece ili nezainteresiranost djece zbog preopterećenja školskim i izvanškolskim obavezama ili sudjelovanjem u drugim aktivnostima/projektima na kojima se već međusobno družu kao i kroz neformalna druženja i drugo.

Slijedom prikazane provedbe mjera moguće je zaključiti kako ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda značajno prelaze očekivane ciljne vrijednosti na području izvođenja programa i opsega

¹⁰ Nacionalni forum dječjeg vijeća Eurochilda (NEF) je aktivnost koja omogućava djeci i mladima ostvarivanje dječjih prava vezanim za život djece i mladih na lokalnom, nacionalnom i europskom nivou. Naglasak i rad organizacije je pravo djeteta na izražavanje vlastitog mišljenja o svim stvarima koje se na njih odnose.

implementacije edukacija za stručnjake u odgojno-obrazovnom sustavu o važnosti dječje participacije. Edukacije o važnosti dječje participacije ukupno je pohađalo 932 polaznika što je više od očekivanih 800 polaznika edukacija u obrazovnom sustavu.

Ujedno, u 2023. planirano je djelovanje 60 Dječjih vijeća i foruma, a u gradovima i općinama registrirano je njih 62 zbog povećanog interesa gradova i općina za ove oblike razvoja dječjih participativnih tijela i praksi. Planirana je uključenost djece u 60 predstavničkih participativnih tijela, u prosjeku 10-ero djece, iako su češće to sastavi od 10-15-ero djece. Kako su u 2023. registrirana 62 Dječja vijeća/foruma, ukupan broj uključene djece je 620, iako je broj djece u stvarnosti veći jer vijeća/forumi broje sastav i do 15-ero djece.

Posebni cilj: 4. Sustavna potpora za djecu u digitalnom okruženju

Nositelj provedbe: MZO, MUP

4.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početa vrijednost	Ciljana vrijednost	Ostvarena vrijednost, godina podatka
OI. 02.3.80. Broj djece koja su educirana o medijskoj pismenosti u odgojno-obrazovnom sustavu	0	50 000	850 – MZO
OI. 02.3.81. Broj djece izložene rizičnim i uznemirujućim sadržajima u digitalnom okruženju	217	250	283 - MUP

U okviru posebnog cilja 4. Sustavna potpora za djecu u digitalnom okruženju, predviđene su sljedeće mjere: 1. Poticanje preventivnih programa u odgojno-obrazovnom sustavu usmjerenih na medijsku pismenost; 2. Unaprjeđenje sigurnosti i zaštite djece na internetu i društvenim mrežama.

4.2. Opis napretka u provedbi Posebnog cilja 4

U okviru *Mjere 1. Poticanje preventivnih programa u odgojno-obrazovnom sustavu usmjerenih na medijsku pismenost*, MZO kroz *Javni poziv za financiranje preventivnih projekata osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova*, dodjeljuje sredstva kojima potiče razvoj školskih preventivnih programa. Za 2022./2023. školsku godinu financirano je 186 preventivnih projekata od čega je 11 projekata bilo usmjereno medijskoj pismenosti. Dodijeljeno je 19.733,33 eura za preventivne projekte usmjerene

medijskoj pismenosti (MZO, Aktivnost A577016 - Prevencija nasilja i ovisnosti). Razliku između ciljane i ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda moguće je objasniti na način da kroz Javni poziv nisu određena prioritetna područja već škole projekte prijavljuju sukladno procjeni vlastitih potreba i usmjeravaju prema potrebama svog školskog preventivnog programa. Svrha ove mjere jest osvještavanje važnosti medijske pismenosti kod djece kako bi razvijale vještine potrebne za sigurno i učinkovito korištenje suvremenih tehnologija i digitalnih sadržaja.

U odnosu na Mjeru 2. *Unaprjeđenje sigurnosti i zaštite djece na internetu i društvenim mrežama* za istaknuti je da su najčešća kaznena djela počinjena putem komunikacijske tehnologije na štetu djece u 2023. kaznena djela iskorištavanja djece za pornografiju, upoznavanje djece s pornografijom i povreda privatnosti djeteta¹¹ kojima je tijekom 2023. oštećeno 283 djece. Navedeni podaci ukazuju na veću pojavnost, ali i veću spremnost žrtava da prijavljuju kaznena djela što ukazuje da su preventivne mjere i aktivnosti usmjerene na senzibilizaciju javnosti i vidljivost mehanizama *on line* prijavljivanja zlostavljanja *Red Button* polučili pozitivne rezultate. U odnosu na preventivne aktivnosti odnosno Mjeru 2. *Unaprjeđenje sigurnosti i zaštite djece na internetu i društvenim mrežama* ukupno je provedeno 700 edukacija djece po ovim temama, čime je obuhvaćeno oko 19 655 djece različitih dobnih skupina.

Posebni cilj: 5. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe u postupcima koji se odnose na djecu

Nositelj provedbe: MROSP, MPU

5.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početa vrijednost	Ciljana vrijednost	Ostvarena vrijednost, godina podatka
OI. 02.3.82. Broj polaznika u razvijenim specijaliziranim programima edukacija za pravnike u obiteljskim predmetima	0	30	35- MPU
OI. 02.3.83. Broj djece kojima je imenovan posebni skrbnik iz novoosnovanih podružnica Centra za posebno skrbništvo	0	950	400 - MROSP (CPS)

¹¹ Kazneni zakon (NN, 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23) - čl. 163., 165. i 178.

U okviru posebnog cilja 5. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe u postupcima koji se odnose na djecu, predviđene su sljedeće mjere: 1. Unaprjeđenje rada specijaliziranih sudskih odjela za obiteljske predmete; 2. Edukacija pravnika na poslovima za djecu i obitelj u centrima za socijalnu skrb te 3. Edukacija posebnih skrbnika za zastupanje djeteta u zaštiti osobnih i imovinskih prava.

5.2. Opis napretka u provedbi Posebnog cilja 5

U cilju postizanja željenog rezultata koji se odnosi na bolju učinkovitost i djelotvornost pravosuđa u postupcima koji se odnose na djecu, Pravosudna akademija kontinuirano provodi edukacije namijenjene pravosudnim dužnosnicima. Slijedom navedenoga, ističe se provedba četiri jednodnevne radionice na temu *Obiteljski zakon – problemi u praksi za prvostupanjske i drugostupanjske suce koji rade na obiteljskim predmetima i posebne skrbnike*. Ukupno je sudjelovao 51 polaznik, od čega 35 sudaca.

U odnosu na *Mjeru 1. Unaprjeđenje rada specijaliziranih sudskih odjela za obiteljske predmete*, u 2023. je utrošeno 5.212,96 eura (MPU, Aktivnost A629024 - Stručno usavršavanje pravosudnih dužnosnika i savjetnika u pravosudnim tijelima).

U okviru projekta *Promicanje vladavine prava i temeljnih prava kroz kvalitetno učenje na daljinu u hrvatskom pravosuđu* organizirana je radionica *Obiteljsko-pravna zaštita djece u praksi domaćih sudova i praksi Europskog suda za ljudska prava* na kojoj su sudjelovali suci i savjetnici u pravosuđu (11 polaznika). Projekt je financiran iz Instrumenta tehničke podrške Glavne uprave Europske komisije za podršku strukturnim reformama (DG REFORM), a korisnici projekta bili su Pravosudna akademija i Ured zastupnice RH pred Europskim sudom za ljudska prava. Projekt se provodio u suradnji s Vijećem Europe kao provedbenim tijelom.

Osim ove radionice, pravosudni dužnosnici i savjetnici u pravosuđu iz RH sudjelovali su na sljedećim aktivnostima međunarodnog karaktera posredstvom međunarodne suradnje Pravosudne akademije:

- *Trening trenera Rad s djecom, adolescentima i ženama žrtvama rodno uvjetovanog nasilja* (UNICEF): jedna sutkinja VPS-a RH
- *Specijalistički seminar - Postupovna jamstva u kaznenom postupku u EU-u u praksi: s naglaskom na Direktivu o postupovnim jamstvima za djecu koja su osumnjičeni ili optuženi u kaznenim postupcima*: jedan zamjenik općinskog državnog odvjetnika
- *Pravno-jezični seminar iz područja obiteljskog prava*: troje sudaca općinskih sudova
- *Seminar Europski građanski postupak u premetima obiteljskog prava*: dvije sutkinje i jedna savjetnica s općinskih sudova.

U cilju provedbe mjere *Edukacija pravnika na poslovima za djecu i obitelj u centrima za socijalnu skrb/Edukacija posebnih skrbnika za zastupanje djeteta u zaštiti osobnih i imovinskih prava* ističe se kako su edukacije pripremljene te je proveden postupak javne nabave. Provođenje edukacija planira se u narednom razdoblju, a od 2024. provedba edukacija je u nadležnosti Akademije socijalne skrbi.

Tijekom 2023. Centar za posebno skrbništvo (dalje: CPS) je zaprimio 5.317 imenovanja posebnog skrbnika djetetu kojim je obuhvaćeno 8.109 djece. U veljači 2023. ustrojena je nova podružnica CPS-a u Zadru koja je tijekom 2023. zaprimila 276 predmeta kojima je obuhvaćeno 400 djece. Novoosnovana Podružnica Pula započela je sa radom početkom 2024., a u tijeku je osnivanje Podružnice Varaždin.

Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda prelaze očekivane ciljne vrijednosti na području unaprjeđenja rada specijaliziranih sudskih odjela za obiteljske predmete s edukacijama većeg broja sudaca. Ujedno su u istim programima sudjelovali i posebni skrbnici.

Nisu ostvarene očekivane vrijednosti pokazatelja ishoda na razini ukupnog broja djece kojima je imenovan poseban skrbnik u novoosnovanim podružnicama CPS-a. U odnosu na navedeno potrebno je istaknuti da je smanjeni broj zastupane djece od strane posebnih skrbnika uvjetovan kasnijim osnivanjem podružnica CPS-a. Tako je, primjerice, Podružnica Zadar CPS-a započela sa radom u veljači 2023. te su posebni skrbnici u preostalom dijelu 2023. zastupali ukupno 400 djece u okviru 276 predmeta, a obzirom da tijekom 2023. nije započela sa radom Podružnica Pula, nije dostignuta ciljana vrijednost. Međutim, tijekom 2023. djecu s područja Istarske županije zastupali su posebni skrbnici Podružnice Rijeka te su na taj način zaštićena osobna i imovinska prava djece sa područja Istarske županije.

Zaključak

Provedba Nacionalnog plana u 2023. u cjelini se može smatrati zadovoljavajućom, temeljem ostvarenih vrijednosti pokazatelja ishoda te rezultata provođenja pojedinih mjera zadanih svakim pojedinim posebnim ciljem. Napredak je vidljiv, naročito na području izvođenja i opsega pojedinih programa – edukacija kroz različite sustave (odgojno obrazovni sustav, pravosuđe, zdravstvo), a koji obuhvaćaju niz različitih i aktualnih tema kojima se doprinosi međusektorskoj suradnji i sveobuhvatnijem pristupu u zaštiti prava i dobrobiti svakog djeteta. Cjeloživotno učenje i obrazovanje u sustavu socijalne skrbi od iznimne je važnosti, kako za sam sustav i stručnjake, tako i za 354 tisuće korisnika o kojima sustav skrbi, među kojima su i djeca. Vlada RH, upravo imajući u vidu ulogu sustava socijalne skrbi, odlučila je provesti cjelovitu reformu sustava socijalne skrbi koja za cilj ima učinkovitiji i transparentniji sustav.

Unapređenje zakonodavnog okvira, infrastrukturnog i organizacijskog funkcioniranja sustava te jačanje kapaciteta stručnjaka u sustavu socijalne skrbi predstavljaju ključna područja reforme. Edukacije nisu provedene u području socijalne skrbi iz razloga provođenja opsežnih reformi sustava, međutim u narednom razdoblju za očekivati je provođenje niza edukacija budući da je uspostavljena i počela s radom Akademija socijalne skrbi. Ustrojavanje Akademija socijalne skrbi dio je reforme sustava socijalne skrbi koja je započela 2021. kada je donesen *Akcijski plan unaprjeđenja sustava socijalne skrbi* od strane Nacionalnog vijeća za razvoj socijalnih politika, kao i donošenjem sedam značajnih zakona kojima je uveden niz promjena u sustavu. Osnivanjem Akademije socijalne skrbi omogućava se drugačiji pristup sustavu educiranja stručnih radnika u sustavu socijalne skrbi kroz provođenje standardiziranih programa stručnog usavršavanja koji će adekvatnije odgovoriti na stvarne/aktualne potrebe i izazove s kojima se suočavaju stručni radnici te će osigurati njihovo pravodobnije educiranje i to od samog ulaska u sustav socijalne skrbi, u okviru obavljanja pripravničkog staža, a sustav educiranja će se uskladiti s modernim tehnikama učenja. U okviru Akademije socijalne skrbi provodit će se organizacijske, timske i methodske supervizije u sustavu socijalne skrbi.

Osim toga, za istaknuti je da je u okviru reforme sustava socijalne skrbi u 2023. započeo s radom i OC kao samostalna ustanova, koja radi na prevenciji, tretmanima i razvojnim aktivnostima za djecu, mlade i obitelji te su u ovoj izvještenoj godini prikazani i detaljni podaci o radu ove ustanove.

Sveobuhvatne i kontinuirane aktivnosti odvijaju se i na području uključivanja djece u sportsko rekreativne aktivnosti. Uključivanje većeg broja djece u sportsko rekreativne aktivnosti, ali i povećanje sportskih programa rezultirat će poboljšanjem fizičkog i mentalnog zdravlja te stjecanjem zdravih navika. Osim toga, sport i sportsko rekreativne aktivnosti vrlo su važan faktor za psihološki i socijalni razvoj djece. S obzirom da je djeci potrebno pružiti jednake mogućnosti, neophodno je dodatno pojačati fokus na suzbijanje diskriminacije te zaštitu djece od socijalne isključenosti.

Sukladno čl. 68. Zakona o sportu¹² RH potiče vrhunski sport, zdravstveno usmjerenu tjelesnu aktivnost, školski i akademski sport, parasport i sport gluhih te sportske aktivnosti djece i mladih, dok se prema čl. 70. Zakona o sportu javne potrebe u sportu na državnoj razini financiraju putem krovnih sportskih udruženja kao što su HOO, HPO, HSSG, HAAS i HŠSS.

Nadalje, MINTS provodi Nacionalni program športa 2019. - 2026., koji kroz Opći cilj 2, *Unaprijediti*

¹² Zakon o sportu, Narodne novine, br. 141/22

zdravstveno usmjereno tjelesno vježbanje i povećati promocijske vrijednosti sporta, Poseban cilj 2.1. Poticati zdravstveno usmjereno tjelesno vježbanje, Poseban cilj 2.2. Poticati programe univerzalnih sportskih škola i osigurati provođenje obuke tjelesnih aktivnosti s visokim utilitetom te Poseban cilj 2.3. Povećati broj prilika za zdravstveno usmjereno tjelesno vježbanje u okviru sustava obrazovanja, nastoji omogućiti i pružiti priliku što većem broju učenika - zdrav, aktivan i kvalitetan život kroz tjelesno vježbanje.

Preventivne mjere Nacionalnog plana u izvještajnom razdoblju čija je provedba u nadležnosti MUP-a uspješno su provedene što je vidljivo iz broja održanih edukacija i broja educiranih učenika. Nizom provedenih aktivnosti u području kazneno-pravne zaštite djece potiče se prijavljivanje svih povreda prava djeteta, kao i međusektorska suradnja te time podiže kvaliteta i učinkovitost standarda zaštite djece.

Značajni rezultati postignuti su i na području dječje participacije odnosno jačanju uloge djece i odraslih za aktivnu dječju participaciju na lokalnoj/regionalnoj, ali i nacionalnoj razini. Glavni cilj Operativnog plana Saveza DND, koji je u provedbi aktivnosti usmjerenih povećanju dječje participacije partner MROSP-u, u 2023. bio je povećati opću svijest i znanje djece i odraslih (stručnjaka i volontera u OCD-ovima, nastavnika u školama, lokalnih/regionalnih donositelja odluka - gradonačelnici, načelnici, župani) o dječjim pravima, aktivnom dječjem sudjelovanju, zagovaračkim i participativnim procesima za djecu, kako bi djeca u RH ostvarivala pravo da budu saslušana, izražavaju svoje mišljenje te zajedno s odraslima sudjeluju o odlučivanju u životu zajednice, škole, društva.

U narednom razdoblju ostaje obveza provedbe niza zadanih aktivnosti i mjera, sve s ciljem podizanja kvalitete života djece u RH. Navedeno treba biti prioritet svim nadležnim tijelima u njihovom djelovanju kako bi zajedničkom suradnjom izgradili svijet primjeren djeci te uvažili njihove potrebe, ali i prijedloge koje djeca imaju.

Naročita pažnja će i dalje biti usmjerena na suzbijanje svih oblika diskriminacije i socijalne isključenosti djece, kako bi se stvorili jednaki uvjeti i mogućnosti razvoja i kvalitete života svakog djeteta, bez iznimke. U pojedinim područjima, u kojima nisu postignuti željeni rezultati, u narednom razdoblju je potrebno osigurati jače sinergijsko djelovanje svih nadležnih tijela i partnera. Dosljedna provedba zadanih mjera pretpostavka je postizanja očekivanih vrijednosti koje će biti osnova za daljnje planiranje i razvoj aktivnosti usmjerenih djeci.